

har havt. Den ærede Rigsdagsmand meente, at det, som det kom an paa i Forholdet mellem Overordnet og Underordnet var ikke, om man var Overordnet eller Underordnet, men det var derimod paa Loven. Sa, det er fuldkommen rigtigt, jeg anerkjender det aldeles; men hvo er saa Den, der siger, hvad der er Lovens Mening? Mener den ærede Rigsdagsmand, at enhver Underordnet kan blot ved at sige: Det finder jeg stridende mod Loven, tilfidesætte Lybighedspligten? Skulde det være den ærede Rigsdagsmands Mening, at i Forholdet mellem Overordnet og Underordnet skulde enhver Underordnet have Fortolkningsretten af Loven, og hvis han syntes, at den Overordnede ikke holdt sig Loven efterrettelig, behøvede han ikke at lyde, ikke at holde sig det givne Bud efterrettelig? Er det Meningen, troer jeg, at dermed kan ingen Stat bestaae; det vil frembringe fuldstændig Anarki; thi den samme Ret maatte da ogsaa tilkomme de enkelte Borgere i deres Opfattelse af Loven. Det er Noget, der er aldeles urigtigt, og som vilde udøve den forværveligste Indflydelse paa hele vor Tilstand. Det konstitutionelle System i vort Fædreland er ikke beregnet paa at give en stærk Administration, en stærk Bestyrelse. I de Lande, hvor man sætter overordentlig Priis paa en saadan, følger, saa at sige, med enhver Omstiftelse i den høiere Regjeringskønsphære, at tillige Organerne for den øverste Administration omstiftes. Det er aldrig slet her, og det har heller ikke været Meningen, at det skulde skee, og jeg priser os i den Henseende lykkelige, at vi ikke ere komne ind paa det System, der uuegtelig i visse Henseender har sine store Fordele. Af de øverste Organer, af dem, der ere Organer for Ministeriet ligeoverfor Befolkningen, forlanges det ikke, at de skulle være i en saadan Samstemning med Ministeriet, at det virkelig kan siges, at de ere et Udtryk for Ministeriets Villie. Dette System kan imidlertid jo ogsaa have sine Mangler, sine Udskeielses. Efter min Mening bør man netop, naar Bægtstaalen hælber til den ene Side, vogte sig for, at den ikke synker altfor tungt ned. Mig fo-

refommer det, at naar denne Uafhængighed gaaer over til en bestemt Modstand, der lyttrer sig paa den Maade, at de underordnede Myndigheder istedetfor at søge at jævne og lempe de dem underordnede Forhold, paavirke disse saaledes, at der ogsaa her fremtræder en Oppositionstilstand, og naar dernæst disse samme Bestræbelser træde ind i de repræsentative Forsamlinger, vil man see, at det ikke er saa ganske smaa Vanskeligheder, som man giver den Minister at overvinde, der netop søger ved sine Bestemmelser at gjennemføre Lovgivningens Bud. I disse særlige Forhold vil man derfor ogsaa finde en Begrundelse af, at maaskee et eller andet af mine Udtryk under Sagens foregaaende Behandling var noget livligt.

Hvad nu Sagens Realitet angaaer — som sagt, mit egentlige Svar til den ærede Ordfører forbeholder jeg mig at komme med om 5 Uger — stiller det sig saa snurricht, at der ikke er nogen væsentlig Forskjellighed mellem Udvalgets og min Opfattelse af dette Spørgsmaal. Det kan gjerne være, at der i alt Fald i Fremstillingen er nogen Forskjel mellem et rentefrit Laan og en Gave; men jeg holder mig aldeles til det Praktiske; jeg siger, det er en Gave under en vis Form, og saasnart jeg faaer Realiteten, maa De for mig give den hvilken som helst Skikkelse De vilde. Der er slet ikke fra min Side Noget iveien for at bestemme, at Laanene skulle tilbagebetales om et vist Antal Aar, og at de skulle forrentes, kun ikke med fuld Rente. Det er kun en anden Form, hvorunder man gjennemfører det Samme, nemlig, at lade de Bedkommende hve et Bidrag, hvorfor de ikke faae nogen Erstatning, og dette Bidrag er det, hvorved man sætter sin Villie igjennem. Dette er derfor slet ikke Strids-spørgsmaalet, det er aldeles ikke derom, at Striden har dreiet sig; Udvalgets Medlemmer og de, der have sat sig ind i Sagen, vide meget vel, at det har ikke dreiet sig om, hvorvidt Ministeriet er berettiget til at paalægge Kirkerne at udrede Gaver. Det derimod, der blev fordrøet, var to Ting: For det Første, at vedkommende Kirkers umiddelbare Bestyrelse skulde give sit